

DEBRECEN

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

hogy itteni... emben... megtekintés és megrendelés... megfelelőleg jelentem azt... való főveggel együtt.

RAKTÁRAM

zetes mellett szolgálom ki a... KESZ FERFI-ÖLTÖ... szerint készítvék, vagyok a

alázatos szolgálója... DLAK JÓZSEF,

koláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

okoláde... OS-féle... adé... ési bántalom és

Szántunk, vetünk!

A földmives kivonul arra a földre, mely a hazából néki jutott, hogy annak fardt-ságos megmunkálásából nyerje kenyerét, abból ruházza és táplálja szeretteit, abból rója le azon óriási terheket, melyeket az állami és társadalmi közösség oly sok ága halmozott elébe.

A haza nevében kívánnak tőle a legtöbbet — és a haza, a jószágos, imádott haza javára jut abból legkevesebb, a mit veritékes munka díjjából oda kellett adnunk. Ki ne adná oda a hazának utolsó fillérét, ki ne áldozná érte életét és javát? Hiszen a haza visszaad mindent gyermekeknek: a haza mi magunk vagyunk — olyan az, mint szeretett anyánk, ki azért teszi félre gyermekeinek keresményét, hogy azt később hasznukra fordítsa.

Boldog Isten! Oly kevésből kitélnék az, a miből hazánk viruló bármely szomszédjával versenyző állammá válhatnék! Oly csekély, oly elviselhető áldozattal tehetnek iskoláit, irodalmát művészetét kitünőbbé bármely nemzet kultúrájának az égainál hiszen tehetségekben gazdag e hon, csak nincs és nem lehet abban módja, hogy műnderre áldozhasson! Épületei, közterei fényesek volnának; intézményei — igazságszolgáltatási, közigazgatási, közegészségügyi s népnevelési czéljait vajmi könnyen emelhetné a tökély színvonalára... De nem teheti, mert a mit a haza a nevében kérnek, a mit a szántó-vető szerez a földet turva, majd meg a nap izzó sugarai által tikkasztva — az egészen más czélok zsákmányává lesz. A haza kérte — de a hazának vajmi kevés jutott belőle!

Es mikor a szántó-vető ekéje mély barázdát von a tél burkától ép most szabadult földön, új barátka képződik a földmives homlokán is, melyet vasnál mélyebben szánt meg a honfius a magán ember gondja.

Marokkal szórja a termő magot. Mint ha csak azt a keserves árat szórná, melyet kevesebbit, leszállit az állam közgazdasági politikájá s melyre már is várakozik a végrehajtók egész serege. Egyet az uzsorás küldött, hogy meg vegye busás hasznát annak, a mit nagy szorultságban, végsőségekben kölcsönzött a föld gondterhes munkálójának. A másikat az állam küldte, az az állam, a mely nem véd meg az uzsora ellen, nem nyújt módot új keresetre, nem tanít, nem vezérel jövedelmeid szaporítására, de követeli részét és kapzsint fog a hátad mögött állani, a midőn betakarítod, a mi apád földjén termett.

Meg van hazudtolva a régi jó mondás, a mely szerint »a ki mint vet, úgy arat.« Szánt-vet a földmives, arat a politika. Szántják vetik a magyar földet s veszi hasznát a dynasztiai érdekek átkos doraus ajándéka — Bosznia és Hercegovina. Turjuk a földet, fizetjük a nagy adót, de nem azért, hogy a haza jólétét vásároljuk meg az árán, de hogy a kiegyezési politika keserves árát adjuk meg — milliók kido-básásával bánva meg, hogy köztöttük. »A hetven millió deficit!« Az »adó-reform gyanus tervei!« »Uj adók!« a gazda ember fejében erre megy ki a nóta verse, melyet legény fia, szolgálja ftyörész oda kinn, a tanyán, a szántóföldön!

Ez a tudat jár a szántó-vető ember nyomában, a ki — e római költő szavával élve — »boldog mivel saját ökreivel művelheti apáinak földjét.« És midőn — haza térve Isten házából — a hét végével pihenni, vidulni tér óvéinek szeretett körébe; midőn hitestársra törli le homlokának veritékét s gyermekeinek vig raja környezi, hogy együtt üljek körül a vasárnapi ebédre terített asztalt: akkor is csak az jut eszébe, hogy nem ennek a százaszszor áldott drága körnek fardotot egy hétig — de annak az undok, kárhózatós rémnek, mely imé látatlanul most is ott ül asztalánál, vele együtt nyul a tábla s többet merit mindenkinél!

A hét végén hazatérő földmives vigaszál irjuk e sorokat. A borús gondolatokat őrzi el a szebb jövő reménye. A nemzet-károsító, jogfeladó politika felhőjét ragyogja tul a nemzeti függetlenség eszméjének fény sugarára — ebben áldása, ebben sikere és boldogsága van a hazának, ebben jóléte egyeseknek!

Nélküle — szántunk-vetünk, de meddően és hasztalanul! **Gaspár Imre.**

Országgyűlés. A képviselőház ma a f. hó. 5. ülésén a 4. §-nál folytatta a középiskolai javaslat részletes tárgyalását. E §-nál Dobránszky és Gondöcs Benedek a latin nyelvet akarták a reáliskolába behozni, de módosítványával mellőztetett s elfogadtattott a §. Gáll József és Kőrössi Sándor azon módosítványával, melyekhez hasonlókat u. y. csak ő tőlük tegnap a ház a 3-ik §-nál fogadott el. Az 5. §-nál csekély módosítványokat fogadott el a ház. A 6. § változtatás nélkül ment keresztül. A 7. §-nál, mely nem a nem magyar tannyelvű intézetekről szól, hosszabb vita fejtett ki, melyben többen vettek részt: Tamásy Béla indítványozta, hogy az ilyen intézetekben az érettségi vizsgálat a magyarból magyarul csak az 1885—86. tanévől kezdődjék tétessék. Helfy módosítványt adott be, mely szerint ez intézetek 7. és 8. osztályában még Magyarország történelme is magyarul tanítandó. Madarász József módosítványa szerint 1887-től kezdve minden középiskola tannyelve magyar legyen s ezzel ugyancsak kellemetlen dilemmába hozta a szavazók győngye erősségeit, csak nemrég hazafias frázisokkal ostromolt kormánypartot. Moc sáry ezen indítványokat, úgy szintén magát a 7. §-t is tulkapásnak tartotta a nemzetiségekkel szemben.

Gr. Apponyi Albert javaslatot nyújt be az iránt, hogy a »felekezeti iskolák« fogalma szabályoztassék, mert az, hogy a »felekezetek által fenntartottak« nem vonatkozhatnak a katolikus tanodákra, melyek mégis állami felügyelet alatt állanak.

Tisza Kálmán a jó kalvinista fejtegetéseiben Madarász módosítványát szokott czimzimusával »magyar kalvinistaság«-nak mondotta, mely csak arra alkalmas, hogy meghusítsa e téren az elért eredményeket. Szerinte ugy Madarász, mint Helfy módosítványai tul mennek azon a határon, melyet a magyar államiság szempontjából és érdekeiből a nem magyar-ajku honpolgároktól megkivánni lehet.

Ezután az utóbbi időben oly szapora személyes ügyben való felszólalások és polemikus válaszok következtek s az ülés véget ért.

A képviselőház apr. 6. ülésén tovább folyt s befejeztetett a középtanodai tör. 17. §. és 9. szakaszának tárgyalása.

Herman Ottó Madarász József indítványt tartolja, polemizál az ellen, ki Kossuthra hivatkozott Madarász ellen indítványával szembe. Szerinte nem az a kérdés, mit mondott Kossuth, de mit feleltek arra a százszok. Ilyen feleletnek válik be magatartásuk a forradalomban.

Zay és Steinacker Ödön nemzeti ségi izü nyilatkozatát után szóal fel Trefort miniszter, melyben legkivált a gr. Apponyi Albert tegnapi javaslatát czáfolgatja. A 7. §-hoz beadott hat módosítvány közül tétát őt mellőztetett s elfogadtattott csupán Tamásy módosítványa, mely szerint a nem magyar tannyelvű középiskolákban az érettségi vizsgálat letétele a magyar nyelvből magyarul 1885—6. tanévben vegye kezdetét.

A 8. §-hoz Zsilinszky módosítványt adott be, mely szerint a tantárgyakban elerendő mértéket, tantervet sat. a felekezeti főhatóság állapítja meg, de a mérték nem lehet kisebb, mint az, mely a miniszter hatósága alatti középiskolákban alkalmaztatik. A §. melyhez Kiss Albert, Thaly Kálmán, Trefort, Dobránszky, Almásy szoltak hozzá, Zsilinszky módosítványával fogadtattott el Kiss Albert és Thaly Kálmán képviselők bebeszédét ösmertetni fogjuk. Szerk.)

A 9. §-hoz szoltak Jelenik, Almásy Sándor, Thaly, Baross, Kiss Albert, Fulszky Ágost, Prónay Dezső báró, Tisza Kálmán, Lesskó István. A §. elfogadtattott, Pulszky azon módosítványával, mely szerint a vallástan tanárától a miniszter erkölcsi és állami okokból megvonthatja a működés jogát a §-ban említett intézetekben.

Ezzel az ülés véget ért; e napon 3 §-t intézett el a ház.

KARCZOLATOK. (A »fidibus.« — Tisza Kálmán és Madarász József. — Felosztás.)

Mi ugyan nem tudjuk, mért nevezik azt a pipagyújtásra használt papirdarabot épen »fidibusz«-nak, de alighanem onnan van, hogy

az uralkodó ház egy időben sok leiratot intézhetett a magyarokhoz, melyek — szokás szerint — így kezdődtek: »Fidibus nostris« sat. Ezek a leiratok aztán oly kevés becsülettel birhattak, hogy egyszerűen... pipára gyujtottak velök s onnet lett minden pipagyújtó papirus »fidibusz.«

No hát ilyen fidibuszt sem érnek nekem a Tisza Kálmán hazafias kitakadásai, mikor összeszedja a szászokot, a mért nem akarnak magyar ajku középtanodát, hanem azért nem járul a Madarász József indítványához, a ki azt akarja, hogy tanítsák meg 6—7 év alatt a gymnazistákat magyarul, annyira hogy az érettségi vizsgát magyarul tehessék le.

Mert ha 6 év alatt nem taníthatnak meg egy nyelvre — akkor az egész iskola nem ér egy bihari pontot sem!

A parlamentben vannak, a kik helyesen beszélnek, de helytelenül cselekesznek. Hanem az ellenzéki beszéd s kormányval szavazó habarék.

Vannak, a kik helytelenül beszélnek, de helyesen cselekesznek. Ilyen a habarék, a mikor kormánypartai a színezete, hanem azért mégse szavaz vele.

Vannak, végül a parlamentben a kik helytelenül beszélnek és helytelenül is cselekesznek. Ilyen a kormánypart. **Gili Balázs.**

Városi közig. bizottsági gyűlés. Debreczen, ápril. 5.

Debreczen városa a közigazgatási bizottsága ma delután tartotta rendes havi gyűlését, melynek lefolyásáról adjuk a következő tudósítást.

Elnök: Simonyi Imre kir. tan. és polgármester; jegyző Papp Ferenc v. főjegyző.

A gyűlés megnyitattván, felolvastik a polgármesteri havi jelentés, melyet a következőkben közlünk:

I. Rendészet. A rendőrség által le-tartóztatott 60 egyén, még pedig:

- 1. Emberölésért 1.
- 2. Lopásért 2.
- 3. Rendőri kihágásért 54.

Ezek közzül átadottak az illetékes kir. bíróságnak 6, — a rendőrség által megbüntettettek 54. A városból eltoloncoltatott 27, — kereszttul tonloncoltatott 20, — kényszer — utlevéllel kiutasított 2 összesen 49 csavargó.

II. Ipari ügy. A kapitányi hivatal mint 1-ső foku iparhatóság által önálló ipar folytat-batása czéljából 16 egyén látattott el iparhatósági igazolvánnyal, még pedig: szatócs 5, — fi-szabó 2, — óriás ékszerész, bor és szesz-kereskedő, női ruha-üzlet, vaskereskedő, fű-szer és vegyes-kereskedő, czipész, csizmadia, szűcs, szel és gözmalmi tüzel — 1. Ipartörvény elleni kihágás 2 egyén által követettvén el, ezek együtt 30 ft pénzbüntetéssel sujtattak iparos iskolázatai alapjává.

III. Honvédelmi ügy. A fősorozás márczius 1-től 7-ig foganatosított. A sorozás felhivatott

- az I. Korosztályból 351.
- II. Korosztályból 273.
- III. Korosztályból 203.

Összesen 827.

Besorozandó volt, leszámítva a leszámítandókat s betudva a betudandókat, összesen 134 ember. Erre besoroztatott a közös hadseregbe:

- Hivatából 2.
- az I-ső Korosztályból 96.
- II-ik Korosztályból 36.

A póttartalékba:

- a II-ik Korosztályból 1.
- a III-ik Korosztályból 18.

Egütt 119.

A mi kir. honvédséghez:

- a III-ik Korosztályból 19.
- A városunkban állomásozott közös és m. kir. honvéd csapatok létszáma tett 1490 embert

455 lóval. A lakosságnál he volt szállásolva: állandóan: 77 ember 53 lóval; átvonulóképen: 1 tábornok, 1 törzs, — 4 főtiszt és 2 főnyi legénység 2 lóval. Elfogatt adatott 12.

IV. Adó-ügy. Állami adósságot befizetett

- az 1876-82 évekről 4355 ft. 69 kr.
- a folyó évről 8154 ft. 08 kr.
- késedelmi kamat 811 ft. 44 kr.

Egütt 12821 ft. 21 kr.

Hadmentességi díjból befolyt

- összesen 600 ft. 66 kr.
- Helybeli illetékből 2824 ft. 73 1/2 kr.
- Idegen adóban 85 ft. 25 kr.
- Idegen illeték 751 ft. 80 kr.
- Közmunkaváltságdíjból befizetett 853 ft. 20 kr.

A községi bíróság ügyforgalma. Panasz bejelentetett 241. Itélettel eldöntetett 101. Közbeszóló végzés hozatott 58.

Egyesség kötetett 58. Megszűnt 121. Végrehajtás elrendeltetett 69. Foganatosított 62. Árverés elrendeltetett 50. Felebbezés történt 10.

A jelentés egész terjedelmében tudomásul vétetett.

Beko Mihály, a városi árvaszékelnök ke felolvassa az árvaszék márczius havi és az 1883-ik évi érvényes jelentését, mely tudomásul vétetik. Előadja továbbá a belügyminiszterium egy a tiszai-vidéki vasut-el-sőbbégi kötvényeinek új szelvényekkel ellát-tása iránti rendeletét, mely az árvaszéknek tudomás és ahoz alkalmazkodás végett kiadott.

Kiss József kir. tan. és hajdu me-gyei tanfelügyelő jelentése szerint a város területén lévő összes tanintézetekben az iskolázatás rendesen folyik. E jelentés után a tanfelügyelő azt az indítványt terjeszti elő, mely szerint utasítsassék a tanács, hogy a törvény értelmében 6—12 éves tankötelesek gyermekei a mindennapi, a 13—15 tankötelesek, iparos tanoncok az ismétlő, illetőleg iparos és kereskedelmi vasárnapi iskolába rendezen feljárjanak s a gyermekeiket, inasokat hanyagul iskolázatás szülek és gyámok, meste-rek és kereskedő főnököknek megbüntetése a törvény értelmében a városi tanács által szigorúan eszközöltessék.

Tóth Mór kir. ügyész jelentést tesz, a felügyelete alatt álló központi fogház mult márczius havi állapotáról. Eszerint az általános állapotok a fogház helyiségének kivételével — kielégítő. Az egészségi állapot tühető, az élelmezés szerződésszerű volt. A rend a fogházban szigorúan fenntartott. Rab-fogalom: 118. Ebből szaporodás 29. fogyás 29. Rablétszám márcz. hó végével 89. Ebből eitelt férfi 44, nő 3. Vizsgálati egyén 35; felebbezés alatt 6. Mult hóban bejelentetett 70 új büntény Foglyok élelmezéseért fizetett az állam 353 ft 24 kr.; rabtartási költség megterülés 164 ft 54 kr rabunka keresményből 18 ft, 10 kr. A bösörményi fogháza szállítattott 10 rab.

Steinmuss a d o f e l ü g y e l ő a keze-lése alá utalt egyenes adóügy állapotáról a következőkben tesz jelentést:

Egyenes adó czimén befizetett: 13,185 frt 90 kr, a mult év hason havában 13,041 frt 55 kr, e szerint a folyó évi márczius havi eredmény 144 frt 35 krral kedvezőbb.

A f. e. I. évnegyedik előírás összege te-szen: 97,652 frt 48 kr, erre az első évnegy-edben beszedetett 71,238 frt 46 kr, hátralek 26,414 frt 02 kr.

Leiratott behajthatlanság folytán 1670 frt. Ingatlanra vezetett végrehajtás a tartozás kiifz tése következtében besztüntetett 5 esetben.

Pracinszky m. kir. állami főmérnök nek az állami utak jó karban léteről tett jelentése tudomásul vétetett; valamint elfogad-tatt az általa miniszteri rendelet alapján készített díjszabás, mely meghatározza, hogy a távirada küldőcznek a Debreczen területén levő kertekbe és a vámsorompón tul levő helyekre vitt táviratokat, mennyi díj fizen-tendő. Kiadatni rendeltetik a helybeli távirada állomás igazgatóságának s a kapitányi hivatalnak.

Dr. Tegze Imre főorvos jelentése szerint az egészségi állapotok erősebben voltak meg-támadva, mint az előző hónapban. A roncsolt toroklob szorványosan fordult elő, néhány ily betegség halállal végződött. Mult márcz. hóban meghalt 82 fi, 65 nőnemű egyén. Született 81 fi, 82 nő. Házasságra lépett 38 pár. A hasznos házi állatok egészségi állapota kielégítő volt. Jelenti továbbá, hogy a földmiv. minisz-terium által Hajdu- és Szabolcsmegye területe-re Debreczen székhelyiell állami állatorvossá D a n k István kineveztetett. A főorvosi jelen-tesek tudomásul vétettek.

Ezzel Debreczen városa közigazgatási bizottságának gyűlése d. u. 5 órakor véget ért.

Külföldi hírek. Ujabb bolgár-török honodalomról jelentenek Szent-Péter-várról E szerint a szultán vonakodnék elfo-gadni a bolgár fejedelmet, ki, a mint tudva van, Konstantinápolytól at meggy nagyobb uta-zására. Késésgkivül nem úgy áll a dolog, hogy a szultán egyáltalán nem akarja fogadni a fe-jedelmet, hanem legalább valami illedelmi kér-dés foroghat fenn, mert a szultán legalább is oly ur óhaját lenni a fejedellel szemben, mint a czár maga. — P r e n d - B i b - D o d a n a k hivják az új libanoni kormányt és az új miridita fejedelemben monarchiánk párt-fogoltját látjuk. — M i n i s z t e r v á l l a s g van Párisban; Thibaudin hadügyér állása meg-ingottnak tekinthető, mivel a népszerűtlen lovassági hadgyakorlatok főparancsnokságát két részre osztás a tavaszi vetésekre való tekintettel észre halasztotta.

LEVELEZÉSEINK

A föld alatt.

— Level Máramarosból. — I. M-Sziget, apr. 5.

Folyó évi márczius hóban tartott meg, a Magyar Sveic egyik természeti nagyságának, a Szigettől felőrányira fekvő, Kunegunda nevet viselő sóbánya névnapja. E névnapot nemcsak a máramarosiak évről-évre, de más megyebeli, sőt a nem rég mult időkben idegenek is látogatták. Az idén kevés vendége volt e bányának, más megyéből, de annál több volt máramarosi, mit az először alkalmazott villámtenyeli világításnak is lehet némileg tulajdonítani.

Híde, de szép idő volt azon napon s társammal 10 óra után megérkezve Akna-Szlatinára, s mivel még mintegy 30-40 ember elsőbbség jogán előttünk voltak lebecsálandók a po... a bányába, a várakozási időt a sikló molett. Lévo gépek megszemlélésével töltöttük. A gépteremben van felállítva a villamgép, mely a világosságot szolgáltatja le bányába, s a sikló gép, mely a le és felszállítást végzi. Mindkettő erős működésben volt, zúgott, bömbölt a gép, patogott a villamgép tengelye, forogtak az óriási kerekek, körül járva ezeket, sietünk vissza a siklóhoz, s csakhamar hadnagy társam protekciója útján hamar beleülhettünk a siklóba. A sikló kasaiba 3 ember fel, 6 üve, 2 állva s pedig elég kényelmetlenül, hozzá véve még, hogy a karvasvasságú drót kótel, mely összeköttesben van a kocsiat tört oldal kapcsokkal. erősen meg van kenve s a lecsepegő olaj pecsétet hágy a ruhán. Azonban ennek kikerülése végett kaphatók, pár krajczár díjért vászon felöltők. Két sikló kocsi van, s míg az egyik lefelé szállít, ugyanakkor a másik alulról hoz fel terhet.

Megszólalt a csengettyű a gép mozgásba hozatalára, s ereszkedtünk lefele; egy darabig világosság van, azután csak dereng s mindjobban satedik a külvilágosság előtérbe lép a kalauz olaj mécsese. Csendben voltunk s csak a kótel horzsolása hallatszott. A fele útján, mintegy 60-70 ölyvire szembe állottunk az alulról jövőekkel, pillanatra megáll a két kocsi, az utasok üdvözlik egymást s a halad fel, mi pedig le. — Néha-néha a lépcső mellett visz le a sikló utja, olyankor a gyalogokok lármája hangzik, kik egymást buzdítgatják. Azoknak pihenésük van, mert mintegy 2-3 lábnyit ut megtevése után egy tágas csarnokba érkeznek, melyet előlrol sókorlát kerít, honnan letekintetheti egyenesen a bányába, más oldalról pedig só-lozák vannak.

A sikló elsiuhan a folyosó mellett s lefelé mindig sebesebben halad, s mi már alig várjuk végét, oly hosszúnak tetszik ez ut. Egyszerre, mintha eddig egy óriási kéz fülünk elől elzárta volna minden hangot, harsogó zene hallatszott. A „sóvágó banda“ húzza erősen és jól. Néhány pillanat múlva a korlát közt beláthatunk a bányába, zajongó zúgó néptömeg közé s folytonosan kísérve a zene hangjától végre leértünk, két percnyit az ut, s mégis mily hosszúnak tetszett az lebegve fent.

Könnyebbülten ugráltunk ki a sótalajra, s engedélyt kérve, s néhol küzdve a vízsa, a sikló felé törekvőkkel, szabad helyre léptünk. Épen a töltésre. Sinek vannak már lerakva, a sókocsi könnyebb szállítására, egész a siklóig, a bányá két oldalától.

Templomszertű a bányá, fent a magasban összehajló boltozattal, melyről jótávol egymástól 3 csillár függ, sóból minden. Ha egy ilyen csillár leszakadna, 10 embert agyonütne, olyan nagy Körül minden só, s eszünkbe jutva, hogy a háztartásban mennyire megbecsülhetetlen a só, szinte felve lépegettünk az isten áldásán. A töltésről helyenként lépcsők vezetnek le s a só-tömbök közt eljuthatni az oltárpyramisig. Majdnem a bányá boltozatig nyul ez fel. Ép akkor végeztek ennél a misét. A pyramisra körben lépcsők vezetnek fel s a nyilás felőli oldalán száz meg száz gyertya van meggyújtva, melyek különösen a magasban csillagoknak tetszenek, helyenként „eljen“ szót jelezve fényekkel. Az oltár háta megett pár szük nyíláson át lehet jutni a bányá folyosójába, hol ép mostanában török a só. Le vannak rakva a bányászok eszközei gulákba, mint a katonák fegyverei. Halomra vannak rakva a só-tömbök, melyeket másnap szállítanak fel.

A »DEBRECZEN« TÁRCZÁJA.

A kalissa.

(Foi E után) (Vége.)

Nyugodt, biztos hangon, egyszerűen elbeszélte a himzett fátyol történetét, mely az ifju franciaiz közé került; azután csendesben, lemondólag oda ment testvérsógorához, levetette a papucsat lábáról a jobb kezével, felemelte magásra, hogy megmutassa a tanuknak, majd a földre dobván s oldalt kiköpén, így szól Mariam:

— Messaul, te nem akartad felemelni a te testvéred családját; én megvetlek téged. Elhaló hangon ennyit mondott még: „Legyen meg a te akarod, istenem!“

Ezután Mariam, mintha siettetten volna a szertartás lefolyását, beburkolózott burnuszába és eltávozott. Előbb egy édes, vegső tekintetet vetvén Messaulra.

Margariada követte; Nathaniel fiát kivette s a tanuk eiváltak egymástól.

Onnen ismét visszatértünk, hogy felmenjünk a „király terembe“ A király terem alulról a legmesteribb palota homlokzatot mutat, szép nagy ablakkal és erkéllyel. Az ablak függönyei a sólerakodástól kissé szürkék. Nyaktól keskeny lépcsők vezetnek fel, melyen feljutva nagyot lélegzettünk.

(Mintha csak söt nyeltem volna erre a lélegzetre, ajkamhoz értve nyelvetem, mintha csak söt nyeltem volna végig.) Az erkélyről lehet bejutni a palotába, mely azonban csak két lépcsőnyire, benne egy pár sószék és a falon két abbanhagyott kép-faragvány, melyek a monda szerint a király és királynőt ábrázolták. Innen egy kiálló szikla falhoz támaszkodott létrán még feljebb is lehet jutni, csak hogy ha az egyenes sziklafalon elcsuszlik a létra a 30 ölynyi mélységbe zuhanunk.

A kíváncsiság győzött a félelem, egymást fogva a létrán feljutottunk. Bejártuk a palota tetejét s az egész bányá hosszában elterülő fensikot, melyet előlrol a korlát kerít. Innen legjobban élvezhető a villamvilágítás, mert a bányának minden zegzugát bevilágítja. Egy behajlásnál itt a bányát ez oldalon akarták faragni, de sziklára akadván, abbahagyták. Innen letekintve majdnem elszedálva sietünk le, hogy felmelessünk.

A banda e közben kevés szüneteket tartva, egy oldali sóerkélyen húzta. Vannak még itt pár faragványok, és Szigeten lehet kapni a kereskedésekben apróságokat, alakokat kifaragva, fekvő bányász szerszámaival, sapkáján a jelbetükkel, oroszlanok, cimerek stb.

A siklóhoz megérkezve, erős tolongásnak voltunk kitéve s a deaksg meg is urva az egyhelyben állást, a lépcsőkön indultak felfelé, miközben tulharsogva még a zenén is, dalolták:

Szerencse fel, szerencse le, Várattal rohadj meg, Mint bérceztet a fergeteg, „Nem kincs után, sovárgom én, Bányász leányt óhajtok én, Bányász leányt óhajtok én, Ki szivemben bányászokodjék.“

S e dal kísér minket felfelé, ezt halljuk, midőn a lépcsők mellett visz a sikló utja. Lélegzetet visszafogva nézünk fel, hogy látszik a világosság? Mintha egy lánczsemen eresztene nek be, egy kis napsugarat. Mindig terjed; egyszerre megzökken a sikló s megáll az ut közepén s pillanatra visszafelé esik. Még nincs ideje a megrettenésnek hangot adni, midőn már ismét felfelé halad s egy perc múlán „hálistennek“ sóhajtottál a szabadba léptünk. Pár hónappal ezelőtt a sikló telerakva só-tömbökkel, mikor már majd felért, elszakadva a drótkótel, visszazuhan. Tompa zúgással esett lefelé, nagyokat zökönve a korlát fákba, s mikor lementek a tömbök s a kocsi porrá volt törve. De amár ilyen alkalommal veszélytől tartani nem lehet, mégis könnyébbül szivvel mondtuk: még jobb itt a föld színén, az ég alatt, mint ott a sószinén, a föld alatt!

II.

A csángók fogadtatása.

Nyiregyháza, April 4.

T. Szerkesztő ur!

Csángó testvéreink második csoportja ma d. u. félnegykor érkezett városunkba. Mivel rövid felőráig időzhetek köztünk, csak frugalis oszonával vendéglélhetünk meg őket, puha kenyér, szalonna jó bor s szivarokkal kínálgattuk jókedvű vendégeinket. Megérkezésükkor a helybeli első banda zenéje s dalárdánk hazafias dalai üdvözölték. Polgármesterünk a lelkésülés örömhángján tartott hozzájuk beszédet. Egyik vezetőjük Lőrincz Mihály, az istenségi „irogató“ (jegyző) egyszerűen, igazi áthatottsággal oly szépen elmondta szeretett vendéglátóinak, hogy: „ők, szegények nem nyugodhatnak még eddig édes anya keblen, csak mostohájuk volt; ez meg csak azért törtődött velök, hogy az ő lány kacsoját ne törje darabosra a sok dolog, — de most apjuk, kit ő nem ismertek soha és csak annyit sejtettek róla, hogy valahol, valamerre van s talán ő rájuk is gondol olykor—olykor; édes jó apjuk, most hazahívja árva-sorsra juttatott gyermekeit; hogy ne bocsátának ő meg annak, aki isten után mindenük! Halás gyermekek is lesznek, mert ha kaszát, kápat ad a kezökbe,

VI.

Kivégzés.

Néhány nap múlva, késő éjjel, egy ember ült a tengerpart melletti sziklán, egy mérföldnyire Algirtól.

Önkénytelenül a fehér város felé nézett, mely amfiteatrunként terült el mögötte, vagy tán a lábai alatt hullámzó tengert nézegette; de az a halvány, panaszos arc őt nem üldözte, Messaul nevet nem hallotta ajkairól; pedig, még most is látta, amint utójára reá-nézett... Ez emlék fájdalmas uralma alatt, törölgette a verejtéket borús homlokáról.

Jött két török; egy nagy bórzsákok czipeltek.

Valami alakatlan tömeg látszott egy pillanatra benne mozogni.

Messaul felkelt, hogy távozzék. Az a nyögés, melyet a szákból hallott, majd megfagyasztá ereiben a vért. Megállt.

A két török csak ballagott tovább. — Messaul tudta, hogy most kivégzés történik; s bármennyire hozzá volt is olyasfélékhez szokva, most rosszul lett; borzadályllyal fordította el fejét a nagy bórzsáktól, melyben vala mi élt még s mozgott... aztán úgy tetszett neki,

megfogják azt; ha karddal tiszteli meg őket, forgatják a zt. Erős az ő karjok!

Az alatt, míg kedves csángóink künn ékeztek, rágyújtottak s a jó bortól kedvre gyulva, tánczra kerekedtek, honnan még az a galambósz, reszketeg agastyán sem vonta ki magát — benn a váróteremben az ekes szavú „irogató“ s Bereczki megbízott urat ültették ebédhez, — Főleg a falu germája alig falt egyet-kettőt; humoros társalgásával majd elfeledtette velünk az éhséget, úgy hallgattuk. — Elbeszélte, hogy most 580 istenségi és fogadji-teni csángót vezet; van köztük több, aki ott hon hagyott házat, 2-3 köblös földet, csak azért, mert jobb lesz majd az új hazában az a ház, melyet hat szál deszkából ütnek majd össze, s annál a 2-3 köblös, földnél sok sár-arannyal többet ér az a néhány talpalatnyi kis sirt itten! már nem hozhatta el egyuttal a feleségét, mert ágyban fekvő beteg: elhozta zászlónak a — kötenyét. Neje csodálkodik azon, hogy ő beteg lehet akkor, mikor nagy-Magyarországba kellene menni; miért is nem hozta el az ura, hisz itt mindjárt meggyógyult volna. Igen ám! folytatja Lőrincz ur, de hamarabb úgy gyógyult volna meg, mint az az öreg csángó, akit az első transzporttól semmi szín alatt sem tudtak vissza tartani, pedig bucsuzó félben volt már a lelke szegénynek, és Sztriben halt meg utközben... Nem láthatta meg a jó öreg az igéret földjét.

Holnap jönnek a hadikfalvaik 7-800-an hozzávetőleg, mert sokakat az indulás végső percében is visszatartat valami családi vagy frumentális ügy, melynek tisztázását csak a legföldhözragadtabb szegény végezheti el leg-könnyebben.

Itt nem hagyhatom szó nélkül azon örvendetes jelenséget, hogy ez a második tábor sokkal több derek, szálás, jó képű s jobb módú harezost volt képes feltüntetni, mint az első. Azt a sok szép, jegyenye alkotású legényt és husvéti piros tojás arczu, deli hajadont oly jól esett látnom!

Megszólítottam egy irástudó öregot, hogy ott hon hagyták talán a sántákat, vakokat mind, mert én ugyan az eddigi másfélszer csángó közt egy sántánál több nyomorékot nem láttam. Pedig rosszul tettek volna, mert mi fiatalját, vénjét, épjét, betegjét egyiránt jó szívvvel fogadnók. — A nyert válasz a legenykusabb philosphust is kihozta volna a sor-sábol: — „Minálunk aki ember, legyen ép, mint a makk. Sántával vakkal az ördög csap vásárt. Vagy éhen halna meg, vagy szegény-letében!“

A fogadtatás rendes, lelkesült volt, mert egy szívvvel-lelekkel határozták el hogy: „jőjön bár még százszor ezer csángó, de azt ugyan ne mondhasa soha senki, hogy csak egyet is éhesen, szomjasan, muzsikászó nélkül eresztettünk el Debreczen városába!“

Papp József.

Belföldi hírek. Az a d o n g y e t államostani akarja a kormány s ebben a fővárosi sajtó autonómiájának megcsönkítésát látja. A fővárosi csütörtöki közgyűlése elhatározta, hogy felir a pénzügyminiszterhez, mikép a fővárosi adókezelés ne adassék át állami közegeknek. — Az állampénztár kimutatásai kedvező mérleget tüntetnek föl. Csaknem két annyi adó fizetett be két hó alatt, mint a mult év megfelelő hónapjaiban. Ez eredmény természetesen az adóvegrehajtók érdeme (?). Kossuth Lajos nagy hazánkfia Nyitra törvényhatóságához irt levében köszönte meg e testületnek nagy hazánkfia 80-ik születésnapja alkalmából irt szerencsekívánatait; Szabadka városa e napokban intézett hozzá ily tárgyu iratot.

Olasz-német-osztrák magyar szövetség létezéséről tudósították a külföldi sajtót s a hír, mely hol megczafolatott, hol pedig megerősítést nyert, Mancini olasz külügyminiszter márcz. 13. parlamentis beszédében hitelleseget nyert. E szövetség abban áll, hogy ha a három állam valamelyike Franciaország által megtámadtaték, a másik kettő védelmére számíthatna. Kétségtelen, hogy Németországban van oka a francia visszatorlástól félni s Olaszország is tarthat a francia érdekek veszélyes alakulásától Éjszak-Afrikában, Tuniszban. Hanem ez időszerűt alig képzeltető politikai alakulás, mely monarchiánkat épen Franciaország ellenesévé tehetné! Mi

mintha egy fojtott hang ezt kiáltotta volna: „Messaul! Messaul!“

Ezen kiáltás felrázta tétlenségéből s elkezdett a két ember után futni.

De azok gyorsan mentek, s mikor már majd utólrte őket, csak a tengerbe dobott hulla siket zubbansását hallotta.

Megállt s egy fának támaszkodott.

Mikor a két ember terhőktől megszabadulva, visszafelé jöttek; a fa előtt haladtak el.

— Egy asszonyal több van a tengerben, mondá az egyik.

— Mit csinált az a nő? kérde a másik.

— Hát nem találod el? ez is olyan francia zsidó asszony. A terászon voltam az öreg Behanimmal s az egyik rabszolgával. Láttam mindent... A szegény nő bosszu áldozatául pusztul el...

— Milyen bosszu?

— Mikor még leány volt, Behanim zsidó nőül kérte a szép Mariamot, férje meghalt, nőül kérte újra, de megint vissza utasította; mert akkor testvérsógorát szerette, ehez szeretett volna férjhez menni. Midőn egy éjje a terászon ült Mariam, egy fiatal francia tiszt lopózott be, nem tudni: hogyan s elvitte Ma-

riam fátyolát, ki azonnal elfutott, mihelyt közeledett hozzá. Messaul nem akarta többé feleségül venni ánygát, Behanim megkérte namadszor is, de az özvegy megint kiköszarazta. Haragjában úgy bosszulta meg magát, hogy beárulta a kadinak, s ez ítélte halálra.

— De három tanúnak kellett lenni.

— Behanim az egyik rabszolgáját kényszerítette hazudni, engem pedig jól megfizetett... De hát most már vége van az egész dolognak!

E szavak után mentek tovább a törökök; de alig haladtak egy pár lépésnyire, midőn egyszerre csak megállottak.

— Hallottad?

— Igen! talán valami más kivégzés...

— Nem az, nem olyan zajt ütött ez. Ha az ember szakot dob a tengerbe, az sokkal tömpőbb hangzik... ez maga vetette bele magát.“

S akkor mindjárt, anélkül, hogy gondolataikat közölték volna egymással, a fa felé fordultak, amely mellett az ímént valakit lát-tak... Az a valaki nem volt már ott többé.

Ford. Papp József.

Helyi hírek.

A csángók harmadik csoportja, tegnapelőtt, csütörtökön este 6 órakor érkezett meg városunkba; e csoport ugy a hatóság, mint a városi közönség részéről ugyanoly szíves, vendégszerető fogadtatásban részesült, mint az előző csoportok. Daczára a rendkívüli hideg kedvezőtlen időnek, nagyszámú közönség várta a hatszáz emberből álló csoportot, melyben egy Debreczenből Bukovinába elszármazott, állítólag debreczeni illetőségű Steiner nevű egyén is volt, ki meleg szavakkal köszönte meg a város látást. E szállítmányban nem a gazdák érkeztek — mint előlre jelezve volt — hanem a szegényebb sorsuk. A tehetősebbek csak később, miután vagyoni ügyeiket teljesen rendezték, fognak hazajönni. — Az egész szállítmány apr. 6-n a d. e. 10 órakor érkezett Szolnokba s apr. 7-én indított rendelkezése helyére, hajón. A csángók utjáról rémhír járta be ma a várost, mely azonban eddig még — örömlünk — megerősítést nem nyert. Nem egyeből van szó, mint arról, hogy a csángók második csoportját szállító vonat mozdonya a fegyverneki állomásnál kiugrott, minek következtében a mozdonyvezető, fűtő és több csángó meghalt volna. A hír, mely már szájról-szájra járt, valószínűleg minden alapot nélkülöz.

Kirándulás Párisba és vissza. A párisi kirándulást rendező társaság tudatja a t. közönséggel, hogy a kirándulás a f. é. a u g u s t u s h a v a b a n vagy szept. hó első napjaiban a fog megtörténni. A rendező társaságnak sikerült az érdekelt vasúttársulatoknál rendkívüli menedjű kedvezményt kieszközölni; minthogy azonban a württembergi, bádeni és elszász-lotharingiai vasutakkal, a menedjűnk vonalaikra eső részére nézve teljes megegyezés még létre nem jött, ennek elintézéséig a menedjű összege tudomásra nem hozható: Utirány oda: Debreczen, Budapest, Bécs, Salzburg, Ulm, Bretten, Kehl, Avrieourt, Páris. A kiknek tetszik, ez uton jöhetnek vissza; kieszközölte

azonban a kirándulás a Schwab köztező n Páris, Bécs) — Lin netjegy érve s tekintettel a kirándulást menet két, München pihenők fogm sokról formé. A visszautazá ban kiszállam tart a mo tölteni lehet. zése sok utá videken, kies társaság a m az utveleleke ságokhoz for a külföldi ut a kirándulást beküldvén, a szerzi meg a a kirándulást levelet a fra láttamozni, s nem kell, mi meg kiadós tárgyban vi a „párisi kir czenben“ czi

* A po magyarok ha begyült 116 tak: István é frt 90 kr. D Ellenőr: szer gyűjtése 48 f

* Halá polgártársam Uj-Tátrafűreg gultnak hamy nak a n-ujut utcazi sirkert poraira!

* Egyhá titkoségy s-ra eső vasá Lajos seg b a n, C s á k

* A ke saját egyleti után 5. órak bekötött, ha az egyleti tag hivának.

* A H miniszterium következő táv rettyő csator jából munkál sikerrel elké levő mezőtúr kat nem okoz

* Megfe ban közölt s ujjában beki N. N. M a r i zsef, V é g b d ö d y Lászl

* Népr ven e p e h a j d u m e vesszük át a zent föld s szerette voln dig: a t ö r e a z s i d ó. E töböz és ké t u s h a v a b a n „Jól van, — nincz gazdáj hanem azért holnap regg ebberebb vol mikor a terá gam — szót. Alig távozot uram terem nyerte már a német. A remtő. Azót is annyis z e eltávoztával det a terem „Szép dolog nemeté!“

* A z gyar. „A z magyar anny zad nagy dol jött a zsidó szent föld, m oh teremto t

„Szép dolog log!“ „Az m tett meg fu t i e d!“ — zsidó!

* A d nap april 8-háza nagyta a h i r t e h a l a s z t a l a p t a l a

* A Ga vára S t a h adományozot

* Orvo összes gyógy rosunk szülő vosává lett kitanó orvos, mernek, a z s

